

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.23.1.2023

**Pani
Ewa Grotek
Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Grójcu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/085 – Realizacja przez wybrane samorzady powiatowe województwa mazowieckiego zadań w zakresie zaopatrzenia osób z niepełnosprawnościami w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu ¹ , ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 4A, 05-600 Grójec.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Grotek, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu ² , od 1 maja 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie pod względem organizacyjno-funkcyjnym warunków realizacji zadań z zakresu dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.2. Wykonywanie zadań związanych z dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (I-III kwartał) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, dotyczących zdarzeń mających wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	Sławomir Żyła, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/168/2023 z 14 września 2023 r. (akta kontroli tom I str. 1, 45)

¹ Dalej: PCPR, Centrum.

² Dalej: dyrektor PCPR, Centrum.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wdrożone w Centrum rozwiązania organizacyjno-funkcjonalne umożliwiły właściwą realizację zadań w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, a także zapewniły prawidłowe gospodarowanie środkami Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁵ w zakresie objętym kontrolą, ich pełne wykorzystanie, zgodne z zasadami przyjętymi w powiecie.

We współpracy z innymi podmiotami aktywnie pozyskiwano informacje na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu, niezbędne dla rzetelnego wywiązywania się z obowiązków ustawowych, a prowadzone działania informacyjne miały na celu dotarcie do szerokiego kręgu osób mogących skorzystać z finansowego wsparcia.

Sposób przyjmowania, rozpatrywania i akceptacji wniosków zapewniał obiektywizm i przejrzystość tego procesu. Na bieżąco monitorowano stopień wykorzystania środków Funduszu, biorąc pod uwagę bieżące i przewidywane potrzeby w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, elastycznie reagując na zmieniające się uwarunkowania.

Stwierdzone przypadki niedochowania terminów rozpatrzenia wniosków i wypłaty dofinansowania, a także niedostosowanie strony internetowej Centrum do niektórych wymogów określonych ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych⁶, nie miały istotnego wpływu na ocenę działalności PCPR w badanym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie pod względem organizacyjno-funkcjonalnym warunków realizacji zadań z zakresu dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2021-2023 (I-III kwartał) na realizację zadań określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁸, powiat grójecki⁹ przeznaczył środki finansowe PFRON w wysokości, odpowiednio: 1 423,2 tys. zł, 1 628,4 tys. zł i 1 936,7 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 1 413,7 tys. zł), z czego:

- na dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej, odpowiednio: 867,8 tys. zł, 1 035,8 tys. zł i 1 179,8 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 830,9 tys. zł);
- na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze: 238,4 tys. zł, 287,6 tys. zł i 376,9 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 373,9 tys. zł);

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: PFRON, Fundusz.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1440.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dalej: Dz. U. z 2023 r. poz. 100, ze zm., dalej: ustawa o rehabilitacji.

⁹ Dalej: powiat.

- na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych: 149,9 tys. zł, 130,9 tys. zł i 160,0 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 131,9 tys. zł);
- na dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych: 73,4 tys. zł, 53,7 tys. zł i 118,0 tys. zł (do 30.09.2023 r. nie wydatkowano środków na ten cel – wnioski w trakcie realizacji);
- na dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych: 21,8 tys. zł, 37,7 tys. zł i 33,0 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 33,0 tys. zł);
- na dofinansowanie likwidacji barier komunikacyjnych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych: 36,0 tys. zł, 32,6 tys. zł i 19,0 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 19,0 tys. zł);
- na rehabilitację zawodową realizowaną przez Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu: 36,0 tys. zł, 50,0 tys. zł i 50,0 tys. zł (wg stanu na 30.09.2023 r. wydatkowano 25,0 tys. zł).

(akta kontroli tom I str. 46-109)

W okresie 2021-2023 powiat dofinansowywał z własnych środków funkcjonowanie warsztatów terapii zajęciowej w wysokości, odpowiednio: 300,0 tys. zł (25,32% całkowitych kosztów działalności warsztatów), 300,0 tys. zł (22,08%) i 360,0 tys. zł (22,98%). W latach objętych kontrolą Starostwo Powiatowe w Grójcu¹⁰ nie przekazywało środków pochodzących z dochodów własnych powiatu na dofinansowanie pozostałych zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.

(akta kontroli tom I str. 9, 30-31, 110-151)

W związku z pytaniem, dlaczego w budżecie powiatu nie zaplanowano środków na dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, starosta wyjaśnił m.in., że *w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym powołany został państwowy fundusz celowy – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (...). Z tego względu zadania powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym finansowane są co do zasady ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Wobec niewystarczającej ilości środków własnych powiatu na realizację wszystkich zadań określonych w art. 35a ust. 1 ustawy, powiat grójecki w latach 2021-2023 nie przekazał dodatkowych środków finansowych na zadania w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.*

(akta kontroli tom I str. 30-31)

W dniu 28 września 2023 r. starosta zwrócił się do PFRON o dodatkowe środki na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, w wysokości 100,00 tys. zł. W piśmie starosty stwierdzono, że szczególny niedobór środków finansowych dotyczy dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W odpowiedzi z 10 października 2023 r. PFRON poinformował, że nie ma podstawy prawnej umożliwiającej przyznanie środków Funduszu w związku z indywidualnymi prośbami samorządów, gdyż podziału środków, również dodatkowych, dokonuje się według algorytmu określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym¹¹. Wskazano jednocześnie, że środki z PFRON powinny

¹⁰ Dalej: starostwo.

¹¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, ze zm.

stanowić wspierające, a nie jedyne źródło dofinansowania ważnych społecznie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, wynikających z art. 35a ustawy o rehabilitacji.

(akta kontroli tom I str. 108-109)

W latach objętych kontrolą dyrektor PCPR nie występował do starostwa o dodatkowe środki na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji. Starostwo posiadało natomiast wiedzę o niedoborze środków finansowych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej. Corocznie na posiedzeniu rady powiatu przedstawiano sprawozdania z działalności PCPR, w których prezentowane były, w ujęciu liczbowym i kwotowym, informacje na temat realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, w których wskazywano m.in. na występujący w poszczególnych latach niedobór środków finansowych w stosunku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Także podczas posiedzeń powiatowej społecznej rady do spraw osób niepełnosprawnych¹², w skład której wchodził między innymi wicestarosta powiatu, dyrektor PCPR informowała o realizacji zadań dotyczących rehabilitacji społecznej, odnosząc się również do kwestii niedoboru środków w tym zakresie. Wiedza na temat niedoboru środków przeznaczanych na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wynikała również z faktu, że w skład zespołu ds. rozpatrywania wniosków wchodził m.in. członek zarządu oraz rady powiatu.

(akta kontroli tom I str. 9)

1.2. Liczbę osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu, Centrum określało na podstawie informacji o wysokości środków PFRON przypadających powiatowi w poszczególnych latach na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji, zawierającej m.in. dane GUS o liczbie dzieci w wieku 0-14 lat i osób w wieku 15 lat i więcej zamieszkałych w powiecie oraz wskaźniki częstości niepełnosprawności, a także o liczbie osób niepełnosprawnych bezrobotnych i osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu. Ponadto informacje na ten temat uzyskiwano na podstawie składanych w PCPR wniosków o dofinansowanie oraz analizy potrzeb osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu, przeprowadzonej w związku z opracowywanym powiatowym programem działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2027 (podstawą jego opracowania były wnioski wynikające z pisemnych odpowiedzi ośrodków pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, Wydziału Edukacji i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Grójcu, Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu). Wykorzystywano również dane zawarte w informacjach zbiorczych z realizacji zadań, przekazywanych wojewodzie mazowieckiemu przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Ponadto 21 lipca 2023 r. Centrum wystąpiło do ww. zespołu z prośbą o przekazanie informacji o orzeczeniach wydanych w latach 2021-2023, zawierającej m.in. dane o przyczynach oraz stopniu niepełnosprawności, a także wieku, płci, wykształceniu i zatrudnieniu osoby niepełnosprawnej.

(akta kontroli tom I str. 47-52, 67-69, 95-97, 273-432)

W opracowanym przez PCPR projekcie powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2027, przyjętym następnie przez radę powiatu, przedstawiono m.in. diagnozę potrzeb osób z niepełnosprawnościami zamieszkałymi na terenie powiatu oraz cele strategiczne działań. W rozdziale poświęconym realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej zawarto dane dotyczące dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

(akta kontroli tom I str. 224-272)

¹² Dalej: społeczna rada.

1.3. PCPR uczestniczyło w procesie określenia zadań i podziału środków Funduszu przeznaczonych na rehabilitację społeczną i zawodową. Po otrzymaniu informacji z PFRON o wysokości środków przypadających na ten cel w danym roku, w Centrum przygotowywano propozycję ich podziału. Następnie na posiedzeniu społecznej rady, dyrektor PCPR przedstawiała informację na temat realizacji poszczególnych zadań w poprzednich latach, w tym liczby złożonych wniosków i prognozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także propozycję podziału środków Funduszu na dany rok, skonsultowaną wcześniej z Powiatowym Urzędem Pracy w Grójcu oraz z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu. Zaakceptowana przez społeczną radę propozycja zadań, na które mają być przeznaczone środki Funduszu, wraz z planem podziału środków na poszczególne zadania, przedkładana była zarządowi powiatu i przedstawiana na posiedzeniach komisji stałych rady powiatu. Wypracowaną propozycję określenia zadań i podziału środków PFRON kierowano na posiedzenie rady powiatu. Stosownie do art. 35a ust 3 ustawy o rehabilitacji, rada powiatu corocznie podejmowała uchwałę określającą zadania, na które przeznacza środki przekazywane przez PFRON. W związku z potrzebami zaistniałymi w trakcie trwania roku, rada powiatu podejmowała uchwały zmieniające.

Uchwałą Nr XXXV/222/2021 z dnia 26 marca 2021 r. Rada Powiatu Grójeckiego uchwaliła plan finansowy podziału środków z PFRON na 2021 r., zgodnie z którym z łącznej przyznanej powiatowi kwoty 1 423,2 tys. zł, na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej przeznaczono:

- 867,8 tys. zł na dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 521,4 tys. zł na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- 34,0 tys. zł na finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu.

W związku z wystąpieniem Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu o dodatkowe środki w kwocie 2,0 tys. zł na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej, uchwałą nr XLIV/271/2021 z dnia 26 listopada 2021 r. rada powiatu dokonała zmiany planu finansowego podziału środków z PFRON, zwiększając o tę kwotę środki na finansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i jednocześnie zmniejszając do kwoty 519,4 tys. zł środki na dofinansowanie: uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.

(akta kontroli tom I str. 53-59)

Podziału kwoty przeznaczonej na poszczególne zadania z zakresu rehabilitacji społecznej dokonała dyrektor PCPR, po zasięgnięciu opinii społecznej rady, która pozytywnie zaopiniowała przeznaczenie kwoty 211,4 tys. zł na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W trakcie roku, w wyniku przesunięcia niewykorzystanych środków przewidzianych na dofinansowanie do innych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, dyrektor PCPR, każdorazowo po uzyskaniu pozytywnej opinii społecznej rady, podejmowała decyzję o zwiększeniu środków przeznaczonych na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – o kwotę 23,5 tys. zł oraz o 5,5 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 60-66)

Uchwałą Nr XLVIII/305/2022 z dnia 30 marca 2022 r. Rada Powiatu Grójeckiego uchwaliła plan finansowy podziału środków z PFRON na 2022 r., zgodnie z którym z łącznej przyznanej powiatowi kwoty 1 556,4 tys. zł, na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, przeznaczono:

- 963,8 tys. zł na dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 527,5 tys. zł na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- 65,0 tys. zł na finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu.

W związku z pismem Powiatowego Urzędu Pracy w Grójcu o braku możliwości wykorzystania kwoty 15,0 tys. zł na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej, uchwałą Nr LVIII/352/2022 z dnia 28 października 2022 r. rada powiatu dokonała zmiany planu finansowego podziału środków PFRON, zmniejszając o kwotę 15,0 tys. zł środki pierwotnie przewidziane na finansowanie ww. zadań, zwiększając jednocześnie, do kwoty 542,5 tys. zł, wielkość środków przeznaczonych na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej.

Pismem z 3 listopada 2022 r. PFRON poinformował o zwiększeniu dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej o kwotę 72,0 tys. zł, w związku z czym uchwałą Nr LX/363/2022 z dnia 29 listopada 2022 r. rada powiatu dokonała zmiany planu finansowego podziału środków z PFRON, zwiększając o ww. kwotę środki przeznaczone na ten cel.

(akta kontroli tom I str. 70-82)

Podziału środków przeznaczonych na poszczególne zadania z zakresu rehabilitacji społecznej dokonała dyrektor PCPR, po zasięgnięciu opinii społecznej rady, która pozytywnie zaopiniowała przeznaczenie 227,5 tys. zł na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W trakcie roku kwota ta była czterokrotnie zwiększana (łącznie o 60,1 tys. zł, tj. do kwoty 287,6 tys. zł) o niewykorzystane środki przewidziane pierwotnie na finansowanie innych zadań z zakresu (dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych). Każdorazowo decyzje dyrektora PCPR poprzedzane były wydaniem stosownej opinii przez społeczną radę.

(akta kontroli tom I str. 83-94)

Uchwałą Nr LXVI/396/2023 z dnia 27 marca 2023 r. Rada Powiatu Grójeckiego uchwaliła plan finansowy podziału środków z PFRON na 2023 r., zgodnie z którym z łącznej przyznanej powiatowi kwoty 1 864,7 tys. zł, na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, przeznaczono:

- na dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej kwotę 1 107,8 tys. zł,
- na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych kwotę 160,0 tys. zł,
- na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze kwotę 376,9 tys. zł,
- na dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych kwotę 170,0 tys. zł,
- na finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych

zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu kwotę 50,0 tys. zł.

Pismem z dnia 28 czerwca 2023 r. PFRON poinformował o zwiększeniu dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej o kwotę 72,0 tys. zł, w związku z czym uchwałą Nr LXXIII/441/2023 z dnia 30 sierpnia 2023 r. rada powiatu dokonała zmiany planu finansowego podziału środków PFRON, powiększając o tę kwotę środki przeznaczone na ten cel.

(akta kontroli tom I str. 98-107)

W związku z pytaniem, czy uchwały rady powiatu w sprawie określenia zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej (podziału środków PFRON) były przesyłane do ogłoszenia w wojewódzkim dzienniku urzędowym, starosta wyjaśnił m.in., że ww. uchwały nie były przekazywane do publikacji, ponieważ w ocenie organu nie stanowią one aktów prawa miejscowego. Zdaniem starosty, uchwały o podziale środków Funduszu nie kształtują sytuacji prawnej mieszkańców powiatu, gdyż nie przyznają im żadnych praw i obowiązków, są one aktem woli jednostki samorządu powiatu co do wyboru zadań, na które przeznaczane są środki PFRON przyznane powiatowi, według algorytmu, w danym roku.

(akta kontroli tom I str. 31-32)

1.4. PCPR monitorowało stopień wykorzystania środków Funduszu w trakcie roku, biorąc pod uwagę bieżące i przewidywane potrzeby w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Mając na względzie zaangażowanie środków wynikające ze złożonych i rozpatrzonych pozytywnie wniosków o dofinansowanie, Centrum cyklicznie składało do PFRON wnioski o przekazanie kolejnych transz środków finansowych. Stopień wykorzystania środków Funduszu przedstawiany był w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych samorządu powiatowego o zadaniach zrealizowanych ze środków PFRON (Sp-P).

(akta kontroli tom I str. 451-522)

Dyrektor Centrum nie występowała do starosty o dodatkowe środki na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Natomiast w uzgodnieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Grójcu, w trakcie roku Centrum przedstawiało organom powiatu propozycje zmian w podziale środków przeznaczanych na rehabilitację społeczną i zawodową.

(akta kontroli tom I str. 9, tom II str. 1-8)

W latach 2021-2022 Centrum wykorzystało w całości środki przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, w tym na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

(akta kontroli tom I str. 15, 46)

1.5. W okresie objętym kontrolą w powiecie przyjęto szczegółowe zasady przyznawania dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W 2021 i 2022 r. zostały one wprowadzone zarządzeniami starosty¹³, a w 2023 r. – uchwałą zarządu powiatu.

¹³ Zarządzenie Nr 29/2021 r. Starosty Grójeckiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzętu rehabilitacyjnego dla osoby niepełnosprawnej, dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych;

Zarządzenie Nr 65/2022 r. Starosty Grójeckiego z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzętu rehabilitacyjnego dla osoby niepełnosprawnej, dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się

Zgodnie z § 2 ust. 1 zarządzenia nr 29/2021 r., dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogło być przyznane osobom niepełnosprawnym powyżej 16 roku życia, które posiadają orzeczenie o zaliczeniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności: znacznego, umiarkowanego, lekkiego lub orzeczenie równoważne oraz osobom niepełnosprawnym do 16 roku życia, posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności. Stosownie do § 2 ust. 2 powyższego zarządzenia, ww. osobom mogło być przyznane dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego do wysokości 80% kosztów tego sprzętu, nie więcej jednak niż do kwoty 3 000,00 zł. Określono jednocześnie (w § 3 zarządzenia), że rozpatrywanie odbywa się w trybie i na zasadach uregulowanych w ustawie o rehabilitacji i rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych¹⁴.

Zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia Nr 65/2022 r. osobom niepełnosprawnym powyżej 16 roku życia, które posiadają orzeczenie o zaliczeniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności: znacznego, umiarkowanego, lekkiego lub orzeczenie równoważne, oraz osobom niepełnosprawnym do 16 roku życia posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności, mogło być przyznane dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego w wysokości 70% kosztów tego sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

W 2023 r. zasady przyznawania dofinansowania zostały wprowadzone uchwałą Nr 35/2023 Zarządu Powiatu Grójeckiego z dnia 5 kwietnia 2023 r. w sprawie określenia zasad dofinansowania do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej realizowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla Powiatu Grójeckiego na 2023 r. W § 2 ww. uchwały przyjęto taką samą, jak w zarządzeniu starosty z roku poprzedniego, wysokość dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny. Projekty zarządzeń starosty i uchwały zarządu powiatu zostały opracowane w PCPR.

(akta kontroli tom I str. 16, tom II str. 9-19)

Zdaniem dyrektora Centrum zarządzenia starosty i uchwała zarządu powiatu mają podstawę w przepisach ustawy o rehabilitacji i rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON. Określone w nich limity dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego mieszczą się w ramach wyznaczonego w rozporządzeniu zakresu uznania co do wysokości dofinansowania zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, które zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia wynosi do 80% kosztów tego sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Według dyrektora PCPR, przepisy ustawy i rozporządzenia nie zakazują określania tego limitu w sposób kwotowy, jeżeli mieści się on w zakresie dozwolonego uznania organu samorządu. Taką samą argumentację przedstawił Starosta Grójecki.

(akta kontroli tom I str. 28-30, 35-37)

1.6. W okresie objętym kontrolą, w Centrum nie wprowadzono wewnętrznych zasad i procedur rozpatrywania wniosków o uzyskanie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W związku z wprowadzeniem możliwości ubiegania się o dofinansowanie za pośrednictwem Systemu Obsługi Wsparcia (SOW), w latach 2021-2022, zarządzeniami dyrektora PCPR, wprowadzono formularze wniosków składanych papierowo oraz przez SOW¹⁵,

¹⁴ i technicznych, zasady przyznawania dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 926, dalej: rozporządzenie w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON

¹⁵ Zarządzenie nr 26/2020 r. z dnia 28 grudnia 2020 r.; zarządzenie nr 21/2021 z dnia 31 grudnia 2021 r.; zarządzenie nr 2/2022 z dnia 24 stycznia 2022 r.; zarządzenie Nr 21/2022 z dnia 27 grudnia 2022 r.

a także corocznie powoływano zespół ds. rozpatrywania wniosków¹⁶. W zarządzeniach w sprawie powołania tego zespołu każdorazowo zawarte było postanowienie, zgodnie z którym wnioski są rozpatrywane w oparciu m.in. o przepisy ustawy o rehabilitacji, rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie¹⁷, zarządzeń starosty¹⁸ w sprawie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie lub uchwałą zarządu powiatu¹⁹.

(akta kontroli tom I str. 16-17, tom II str. 20-34)

1.7. Zgodnie ze statutem Centrum²⁰, PCPR realizuje określone przepisami prawa zadania własne powiatu, zadania zlecone ustawami, zadania określone uchwałami organów powiatu oraz wynikające z przepisów prawa, między innymi z zakresu rehabilitacji społecznej i wspierania osób niepełnosprawnych. Zadania te zostały powierzone wyodrębnionemu w strukturze organizacyjnej PCPR Zespołowi ds. Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Centrum, do zadań tego zespołu należy między innymi podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez obsługę programów celowych PFRON oraz dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

(akta kontroli tom II str. 49-99)

Zakresy obowiązków pracowników odpowiedzialnych w latach 2021-2023 za realizację zadań związanych z rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych, w tym z dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, były spójne z zadaniami określonymi w regulaminie organizacyjnym.

(akta kontroli tom II str. 35-48)

W 2021, 2022 i 2023 r. zadania związane z realizacją wszystkich zadań statutowych Centrum wykonywało odpowiednio: 15 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę oraz 12 pracowników zatrudnionych na umowę zlecenie (stan na 31.12.2021 r.), 17 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę oraz 12 pracowników zatrudnionych na umowę zlecenie (stan na 31.12.2022 r.), 15 pracowników zatrudnionych na umowę o pracę oraz 9 pracowników zatrudnionych na umowę zlecenie (stan na 30.09.2023 r.). W 2021 roku trzy osoby wykonywały zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, z czego jedna osoba realizowała dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w 2022 roku było to odpowiednio: trzy i dwie osoby, a w 2023 r. – cztery i trzy osoby (jedna osoba wykonująca zadania w zakresie rehabilitacji społecznej realizowała również program „Aktywny samorząd”). W okresie składania wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, zadania w tym zakresie powierzano dodatkowo jednemu pracownikowi.

(akta kontroli tom I str. 19-20, tom II str. 35-36, 104)

Dyrektor Centrum wyjaśniła, iż na bieżąco dokonywała oceny jakości pracy pracowników zatrudnionych w zespole ds. osób z niepełnosprawnościami, w tym obejmującej terminowość realizacji zadań. W celu usprawnienia ich wykonywania,

¹⁶ Zarządzenie Nr 4/2021 z dnia 29 marca 2021 r.; zarządzenie nr 7/2022 r. z dnia 13 kwietnia 2022 r.; zarządzenie nr 6/2023 z dnia 11 kwietnia 2023 r.

¹⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 823, ze zm.

¹⁸ W 2021 i 2022 r.

¹⁹ W 2023 r.

²⁰ Przyjętą uchwałą Nr XLV/270/2017 Rady Powiatu Grójeckiego z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie uchwalenia Statutu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu.

w okresie rozpatrywania wniosków o udzielenie dofinansowania, polecała pracownikom administracyjno-biurowym udzielanie wsparcia w działaniach tego zespołu, poprzez przyjmowanie wniosków o udzielenie dofinansowania i przekazywanie informacji o sposobie rozpatrzenia, co znajduje potwierdzenie w zakresach obowiązków tych pracowników. Biorąc pod uwagę stosunkowo niedużą liczbę osób zatrudnionych w PCPR, nie było zasadne dokonywanie odrębnych analiz stanu zatrudnienia osób zajmujących się rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli tom I str. 37-38)

1.8. W ocenie Dyrektora Centrum, zasoby kadrowe zaangażowane w realizację zadań w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze są wystarczające. Problemem jest natomiast wprowadzanie wniosków w wersji papierowej do SOW, co jest zadaniem czasochłonnym.

(akta kontroli tom I str. 20)

1.9. W wyniku przeprowadzonego przez biegłego audytu strony internetowej PCPR pod kątem zgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych oraz z wytycznymi WCAG 2.1. na poziomie AA, ze szczególnym uwzględnieniem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie uzyskiwania informacji dotyczących zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, stwierdzono szereg uchybień odnoszących się do zasady postrzegalności i funkcjonalności (szczegółowy opis zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom II str. 371-381)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Strona internetowa PCPR nie spełniała niektórych wytycznych określonych w załączniku do ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Dotyczy to zasady postrzegalności, rozumianej jako właściwość strony internetowej lub aplikacji mobilnej umożliwiającej jej odbiór przez użytkownika za pomocą zmysłu słuchu, wzroku lub dotyku, oraz zasady funkcjonalności, rozumianej jako właściwość strony internetowej lub aplikacji mobilnej umożliwiającej użytkownikowi skorzystanie ze wszystkich oferowanych przez nie funkcji. Najpoważniejszym ze stwierdzonych błędów jest deficyt kontrastu między treścią tekstu a tłem, o czym mowa w kryterium sukcesu 1.4.3, co prowadzi do sytuacji, w której tekst staje się niewidoczny, szczególnie dla użytkowników z niepełnosprawnościami. Kolejnym istotnym uchybieniem jest umieszczanie dokumentów na stronie w formie skanu, o czym mowa w kryterium sukcesu 1.4.5, co uniemożliwia dostęp do treści osobom korzystającym z technologii wspomagających. Ponadto krytycznym mankamentem jest brak dostosowania narzędzi dostępności do urządzeń mobilnych, które stanowią kluczowe narzędzie dostępu do informacji dla osób z niepełnosprawnościami wzrokowymi i niespełnienie kryteriów sukcesu 1.4.3 oraz 1.4.4. Dodatkowo, na wersji mobilnej strony, stwierdzono błędną kolejność prezentacji informacji na podstronach, o czym mowa w kryterium sukcesu 1.3.2, co wpływa negatywnie na przejrzystość i dostępność treści. Innym mniej krytycznym błędem jest stosowanie kursywy w elementach na stronie o czym mowa w kryterium sukcesu 1.3.1, co może znacząco wpływać na czytelność treści. Informacje o zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób z niepełnosprawnościami są niedostatecznie dostępne oraz są trudne do zlokalizowania. Obecna struktura i układ treści

wymaga wykonania aż 5 kroków, aby dotrzeć do wniosku. Skorzystanie z przycisku zmiany kontrastu powoduje nadanie elementom takiego samego koloru, przez co tekst jest niewidoczny i uniemożliwia odczytanie części istotnych informacji. Błąd ten powoduje niezgodność z zasadami WCAG kryteriów sukcesu 1.4.3. Ponadto wniosek nie jest poprawnie opisany, brakuje informacji o formacie oraz rozmiarze wniosku, co stanowi błąd według kryterium sukcesu 2.4.4.

(akta kontroli tom II str. 371-381)

Dyrektor Centrum wyjaśniła, że strona internetowa PCPR została stworzona w 2017 r. i jest prowadzona przez podmiot zewnętrzny. Przyczyną niedostosowania strony do wszystkich wymogów określonych przepisami prawa (standardu WCAG) były ograniczenia techniczne używanego oprogramowania oraz konstrukcja strony, która nie pozwalała na wprowadzenie wszystkich udogodnień dla osób ze szczególnymi potrzebami. Aktualnie prowadzone są działania zmierzające do uruchomienia z dniem 1 stycznia 2024 roku nowej strony Centrum, która będzie uwzględniała wszystkie rekomendacje zawarte w sprawozdaniu z badania przeprowadzonego przez biegłego.

(akta kontroli tom II str. 383-384)

OCENA CZĄSTKOWA

PCPR aktywnie pozyskiwało wiedzę na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami zamieszkałymi na terenie jego działania. Przyjęte rozwiązania organizacyjne zapewniły prawidłowe gospodarowanie środkami PFRON w zakresie objętym kontrolą, zapewniając ich pełne wykorzystanie, zgodne z zasadami przyjętymi w powiecie. PCPR na bieżąco monitorowało stopień wykorzystania środków Funduszu w trakcie roku, biorąc pod uwagę bieżące i przewidywane potrzeby w zakresie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Strona internetowa PCPR nie była natomiast dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, ponieważ nie spełniała niektórych wymogów określonych ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

OBSZAR

2. Wykonywanie zadań związanych z dofinansowaniem zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą dyrektor PCPR przedstawiała organom powiatu propozycję podziału środków PFRON przyznawanych powiatowi grójeckiemu na podstawie algorytmu w danym roku. Propozycje te każdorazowo były przekazywane do zaopiniowania społecznej radzie, po czym w Centrum opracowywany był projekt uchwały rady powiatu w tej sprawie. Po podjęciu uchwały zwoływano posiedzenia zespołu ds. rozpatrywania wniosków, a następnie dokonywano wypłat dofinansowania. W poszczególnych latach objętych kontrolą, rozpoczęcie wypłat dofinansowania następowało: 15 kwietnia 2021 r., 11 maja 2022 r. i 12 maja 2023 r., tj. odpowiednio: 49, 76 i 78 dni po otrzymaniu przez starostwo informacji o wysokości przyznanych środków PFRON.

(akta kontroli tom I str. 33, tom II str. 136-187, 188-253)

W związku z pytaniem, czy rozważano możliwość wystąpienia do Funduszu o przekazanie środków w formie zaliczki przed przekazaniem przez PFRON informacji o wielkości przyznanych środków w danym roku, dyrektor Centrum wyraziła opinię, że w świetle przepisów ustawy o rehabilitacji, nie jest możliwe rozstrzygnięcie przez radę powiatu sposobu przeznaczenia środków określonych w art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy, przed otrzymaniem przez powiat informacji o wysokości przyznanych

środków PFRON według algorytmu. W ocenie dyrektora PCPR, możliwość zaliczkowej wypłaty środków, na podstawie § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie algorytmu, odnosi się do zadań już realizowanych przez samorządy powiatowe, co wyklucza możliwość skorzystania z tych środków przed podjęciem przez samorząd powiatowy uchwały co do wyboru zadań określonych w art. 35a ust. 1 pkt 7 lit. c ustawy o rehabilitacji.

(akta kontroli tom II str. 366-368)

2.2. W 2021 roku do Centrum wpłynęło 125 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (w tym dziewięć w SOW) na kwotę łączną 371,4 tys. zł, z czego pozytywnie rozpatrzono 95 wniosków (76%), na podstawie których wypłacono 217,4 tys. zł. Ponadto złożono 11 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (wszystkie w formie papierowej) kwotę łączną 44,4 tys. zł, z czego pozytywnie rozpatrzono dziewięć wniosków, w wyniku czego zawarto dziesięć umów i wypłacono 21,0 tys. zł.

W 2022 roku do Centrum wpłynęło 137 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (w tym 18 w SOW) na kwotę łączną 462,6 tys. zł, z czego pozytywnie rozpatrzono 79 wniosków (58%), na podstawie których wypłacono łącznie 273,2 tys. zł. Ponadto złożono 12 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (w tym jeden w SOW) na kwotę łączną 33,6 tys. zł, z czego pozytywnie rozpatrzono sześć wniosków, w wyniku czego zawarto sześć umów i wypłacono 14,5 tys. zł.

W 2023 r. (I-III kwartał) wpłynęło 170 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (w tym 36 w SOW), na kwotę łączną 602,2 tys. zł, z czego pozytywnie rozpatrzono 108 wniosków (64%), na podstawie których wypłacono 367,2 tys. zł. Ponadto złożono cztery wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (w tym trzy w SOW) na kwotę łączną 27,3 tys. zł, z czego pozytywnie rozpatrzono dwa wnioski, w wyniku czego zawarto dwie umowy i wypłacono łącznie 6,7 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 46, tom II str. 111-135)

W latach 2021-2023, wskutek błędów formalnych, każdego roku negatywnie rozpatrzono po jednym wniosku. Błędy formalne polegały na nieuzupełnieniu przez wnioskodawcę braków w wyznaczonym terminie, nieprowadzeniu rehabilitacji w warunkach domowych oraz dokonaniu przez wnioskującego zakupu przedmiotu dofinansowania przed orzeczeniem o niepełnosprawności.

(akta kontroli tom I str. 21, tom II str. 111-135)

W 2021, 2022 i 2023 r. wystąpiły przypadki niedokonania wypłaty dofinansowania pomimo prawidłowo złożonych i spełniających wymogi formalne wniosków w tej sprawie. W poszczególnych latach dotyczyło to odpowiednio: 24, 38 i 52 wniosków. Powodem niewypłacenia dofinansowania był brak środków finansowych.

(akta kontroli tom I str. 21, tom II str. 111-135)

W 2021 r. ostatni przelew środków z tytułu dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny został dokonany 6 grudnia 2021 r., natomiast z tytułu dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze 22 grudnia 2021 r. W 2022 r. było to odpowiednio: 2 września i 23 grudnia 2022 r., a w 2023 r. (stan na 30.09.2023 r.): 23 czerwca i 31 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli tom II str. 105-110)

2.3. Centrum prowadziło działania informacyjne mające na celu dotarcie do jak najszerszego grona osób z niepełnosprawnościami, mogących skorzystać ze wsparcia w ramach realizowanych zadań w zakresie rehabilitacji społecznej. W tym celu zamieszczano na stronie internetowej informacje o realizowanych zadaniach,

pracownicy PCPR osobiście, telefonicznie oraz drogą e-mailową, udzielali również informacji o możliwościach wsparcia w ramach dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny. Wiedza na ten temat była także propagowana podczas szkoleń kadr pomocy społecznej z terenu powiatu, jak również w trakcie spotkań tematycznych z jednostkami samorządu terytorialnego.

(akta kontroli tom I str. 22)

2.4. W wyniku szczegółowego badania (po 20 z każdego roku) wybranych wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz wszystkich wniosków złożonych w latach 2021-2023 (I-III kwartał) o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny (łącznie 27), ustalono że:

- wszystkie wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zawierały informacje określone w § 11 ust. 1 pkt 1-4 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON;
- wszystkie wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny zawierały informacje określone w § 11 ust. 1 pkt 1-4, 6, 7, 11 i 12 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON;
- dwa wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny nie zawierały informacji określonej w § 11 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, tj. wnioskujący nie podał nazwy banku i numeru rachunku bankowego;
- wszystkie osoby ubiegające się o dofinansowanie spełniały wymogi określone w § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON tj. w zakresie uzyskanego dochodu;
- do wszystkich wniosków dołączone były załączniki określone w § 11 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON,
- wszystkie wnioski złożone w formie papierowej były zgodne z wzorami określonymi w zarządzeniach dyrektora Centrum (wzory wniosków były dostępne na stronie internetowej w formacie umożliwiającym jego pobranie oraz w formie papierowej w siedzibie Centrum);
- wnioski były składane w PCPR bez żadnych ograniczeń czasowych,
- w 11 wnioskach wystąpiły uchybienia, które wymagały, zgodnie § 12 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, poinformowania wnioskującego o konieczności ich usunięcia w terminie 30 dni oraz ewentualnym skutkiem ich nieusunięcia w postaci pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia;
- we wnioskach nie wystąpiła konieczność zwracania się do wnioskodawców o dodatkowe wyjaśnienia lub dostarczenie niezbędnych dokumentów, stosownie do § 11 ust. 4 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON;
- wnioski rozpatrywane były zgodnie z § 12 ust. 3a rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON w terminie 30 dni od złożenia wniosku, z wyjątkiem wniosków składanych w okresie od 1 stycznia do pierwszego posiedzenia zespołu ds. rozpatrywania wniosków, które następowało dopiero po podjęciu przez radę powiatu uchwały w sprawie podziału środków z PFRON. W tych przypadkach w terminie 30 dni od złożenia wniosku, wnioskujący informowani byli, że wnioski będą rozpatrzone dopiero po uchwale rady powiatu i termin ich rozpatrzenia wahał się od 34 do 101 dni;

- na 87 wniosków objętych szczegółowym badaniem, w 23 przypadkach (26,1%) o sposobie rozpatrzenia wniosku poinformowano wnioskodawcę w terminie przekraczającym 7 dni od dnia rozpatrzenia wniosku, tj. w terminie od 9 do 31 dni. Szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- na 34 objęte szczegółowym badaniem wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w których wystąpiła konieczność przekazania dofinansowania na konto świadczeniodawcy realizującego zlecenie, w 10 przypadkach (29,4%) przekazano dofinansowanie po upływie 10 dni od dnia otrzymania dokumentów (z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 4 dni). Szczegółowy opis zamieszczono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom II str. 272-278)

W związku z pytaniem, w jaki sposób zapewniono wnioskodawcy prawo do odwołania się od negatywnego rozpatrzenia wniosku w sprawie dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dyrektor Centrum stwierdziła m.in., że zgodnie z § 12 ust. 3a i 3b rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, przyjęty w rozporządzeniu model rozpoznawania wniosków o udzielenie dofinansowania nie przewiduje wydawania w tej sprawie decyzji administracyjnych. W standardach realizacji przez samorząd powiatowy zadań finansowanych ze środków PFRON, opracowanych na zlecenie Funduszu i przekazywanych samorządom powiatowym w celu ujednoczenia praktyki rozpoznawania wniosków wskazano także, iż w przypadku braku możliwości pozytywnego rozpoznania wniosku o udzielenie dofinansowania ze względu na brak środków finansowych na realizację zadania w momencie rozpoznawania tego wniosku, informacja o braku przyznania dofinansowania nie ma charakteru ostatecznego, gdyż w przypadku przyznania powiatowi kolejnej puli środków z PFRON, powinien on ponownie rozpoznać już złożone wnioski o udzielenie dofinansowania, których wcześniejsze negatywne załatwienie wynikało wyłącznie z powodu braku środków finansowych. Z tego względu w informacji o sposobie rozpoznania wniosku nie wskazywano sposobu zakwestionowania tego rozstrzygnięcia, gdyż mogło ono ulec zmianie w przypadku uzyskania dodatkowej puli środków z PFRON. Informacja o sposobie procedowania wniosku, w tym także informacja o możliwości zakwestionowania sposobu rozstrzygnięcia wniosku oraz przyznania dofinansowania z dodatkowej puli środków przekazanych powiatowi przez PFRON, była każdorazowo przekazywana ustnie osobie ubiegającej się o dofinansowanie w toku przyjmowania wniosku.

(akta kontroli tom I str. 34-35)

W latach 2021-2023 do PCPR nie wpłynęły skargi od osób składających wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Nie wystąpiły również przypadki nieprzyjęcia wniosku o dofinansowanie, a osoby z niepełnosprawnościami mogły składać tego rodzaju wnioski w każdym czasie.

(akta kontroli tom I str. 38-42)

Jak wynika z wyjaśnień dyrektora Centrum, w okresie pandemii PCPR w trybie ciągłym realizowało zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, w tym zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

(akta kontroli tom I str. 39)

2.5. Spośród 170 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które wpłynęły do PCPR w 2023 r. (I-III kwartał), 36 złożono bezpośrednio w systemie SOW, zaś pozostałe 134 wnioski sporządzono w formie papierowej, co wymagało wprowadzenia ich do systemu przez pracownika

PCPR. Ponadto w tym czasie wpłynęły cztery wnioski o dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, z czego trzy zostały złożone przez wnioskodawców bezpośrednio w systemie SOW, a jeden wymagał wprowadzenia do systemu przez pracownika PCPR.

(akta kontroli tom I str. 23, tom II str. 126-135)

W wyniku badania 25 wniosków o dofinansowanie złożonych w 2023 r. (I-III kwartał) w formie papierowej ustalono, że zostały one wprowadzone do systemu SOW w terminie od jednego do siedemnastu dni roboczych o daty wpływu wniosku do PCPR.

(akta kontroli tom II str. 272-278)

Według wyjaśnień dyrektora Centrum, obowiązek zamieszczania w SOW danych zawartych we wnioskach o dofinansowanie miał istotny wpływ na realizację przez pracowników PCPR zadań w zakresie rehabilitacji społecznej, w tym dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Od 1 stycznia 2022 r. w Centrum wszystkie wnioski były rozpatrywane z wykorzystaniem SOW – wiązało się to z koniecznością założenia konta wnioskodawcy, wprowadzeniem do systemu danych zawartych we wnioskach złożonych w formie papierowej wraz z załącznikami, co było bardzo czasochłonne, również z uwagi na ograniczenia techniczne SOW. Sposób procedowania wniosków w SOW znacząco odbiega od realizacji wniosków w formie papierowej z uwagi na konieczność wieloetapowych czynności wynikających ze złożonej struktury systemu. Ponadto wszystkie czynności realizowane są przy współdziałaniu dyrektora, który dokonuje zatwierdzenia każdego działania pracownika prowadzącego sprawę. Obowiązek procedowania wniosków w SOW nie pozwala także na dokonywanie czynności poza systemem, co ma istotne znaczenie w przypadku sytuacji niespodziewanych, niezależnych od jego użytkowników, np. awarii sieci.

(akta kontroli tom II str. 365-366)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spośród 87 wniosków o dofinansowanie objętych szczegółowym badaniem, w 23 przypadkach o sposobie rozpatrzenia wniosku poinformowano wnioskodawcę w terminie od 9 do 31 dni od daty rozpatrzenia. Stanowiło to naruszenie § 12 ust. 3b rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON, zgodnie z którym o sposobie rozpatrzenia wniosku należy poinformować wnioskodawcę w terminie 7 dni od dnia rozpatrzenia kompletnego wniosku.

(akta kontroli tom II str. 272-278)

Z wyjaśnień dyrektora Centrum wynika m.in., że rozpatrzenie i poinformowanie wnioskodawców o sposobie rozpoznania wniosku wymaga wykonania szeregu czynności wynikających nie tylko z analizy merytorycznej wniosku, ale także wielu pracochłonnych czynności związanych z wprowadzeniem wniosków do SOW, co w przypadku okresowego spiętrzenia prac w tym zakresie, powoduje niemożność dotrzymania siedmiodniowego terminu na zawiadomienie wnioskodawcy o sposobie rozpoznania wniosku. Okresowe zwiększenie liczby rozpatrywanych wniosków wynika z przyjętej w PCPR zasady merytorycznego ich analizowania na posiedzeniach interdyscyplinarnego zespołu, m.in. z udziałem przedstawiciela zarządu i rady powiatu oraz organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą osobom z niepełnosprawnościami. Taki model działania ma na celu jak najlepsze zaadresowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami i optymalne wykorzystanie środków publicznych. Wnioski rozpatrywane są na cyklicznych posiedzeniach, po

których pracownicy PCPR zobowiązani są do dokonania wielu czynności technicznych wymaganych przez system SOW, których wykonanie nie jest możliwe przed posiedzeniem zespołu. Z tego względu niekiedy nie było zatem możliwe dotrzymanie siedmiodniowego terminu.

(akta kontroli tom II str. 369)

2. Spośród 34 objętych szczegółowym badaniem wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w 10 przypadkach przekazano dofinansowanie na konto świadczeniodawcy realizującego zlecenie po upływie 10 dni od dnia otrzymania dokumentów (z opóźnieniem od 1 do 4 dni). Stanowiło to naruszenie dziesięciodniowego terminu, o którym mowa w § 12 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu finansowanych ze środków PFRON.

(akta kontroli tom II str. 272-278)

W złożonych wyjaśnieniach dyrektor Centrum stwierdziła, że posiadaczem wyodrębnionego rachunku, na który przekazywane są środki PFRON, jest powiat grójecki, w imieniu którego Wydział Finansowy Starostwa Powiatowego w Grójcu dokonuje realizacji finansowej zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej. PCPR, po otrzymaniu dokumentów rozliczeniowych, sporządzało polecenia przelewów, które składane były w terminach przewidzianych prawem w biurze podawczym starostwa celem wykonania. Jednym z powodów przekroczenia terminu przekazania dofinansowania był niedobór środków finansowych, co wiązało się z koniecznością złożenia wniosku o przekazanie środków Funduszu. Składanie takich wniosków następuje dopiero po wykorzystaniu środków z poprzedniego zapotrzebowania, co jest potwierdzane zaświadczeniem o stanie środków na rachunku bankowym na dzień sporządzenia. W nielicznych przypadkach przekroczenie terminu spowodowane było przypadkiem końca terminu na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub przypadający w sobotę.

(akta kontroli tom II str. 369-370)

OCENA CZĄSTKOWA

Wdrożone w Centrum rozwiązania zapewniały właściwą realizację zadań w zakresie przyjmowania i rozpatrywania wniosków, zapewniając obiektywizm i transparentność tego procesu. Co do zasady wnioski były prawidłowo analizowane i weryfikowane, a wypłat dofinansowania dokonywano bez zbędnej zwłoki. Centrum prowadziło działania informacyjne mające na celu dotarcie do szerokiego grona osób z niepełnosprawnościami mogących skorzystać z finansowego wsparcia, zamieszczając na stronie internetowej informacje o realizowanych zadaniach. Stwierdzone przypadki niedochowania terminów rozpatrzenia wniosków i wypłaty dofinansowania, nie miały istotnego wpływu na ocenę działalności PCPR w badanym zakresie.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań zmierzających do dostosowania strony internetowej PCPR do wszystkich wymogów określonych z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych oraz wytycznymi WCAG 2.1.
2. Wdrożenie rozwiązań organizacyjnych mających na celu wywiązywanie się z obowiązujących terminów w procesie rozpatrywania wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 04.12.2023 r.

Kontroler
Sławomir Żyła
Główny specjalista k. p.
/–/

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie
z up.
Wiesława Bronisz
p. o. Wicedyrektora
/–/